

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Ügyszám: **Vj-183/2005/36.**

Iktatási szám: AM/254/2006/4.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a **Poligrupo Hungária Fogyasztói Csoport Szervező Zrt.** (Budapest) ellen fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolása miatt indított eljárásban tárgyaláson meghozta az alábbi

határozatot

A Versenytanács megállapítja, az eljárás alá vont a 2002-2005. években fogyasztói csoportokat szervező, működtető tevékenységét a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartással népszerűsítette.

A Versenytanács kötelezi az eljárás alá vontat 10.000.000 Ft (Tízmillió forint) bírság megfizetésére, amelyet a határozat kézhezvételétől számított 30 napon belül a Gazdasági Versenyhivatal 10032000-01037557 számú bírságbevételi számla javára köteles megfizetni.

A határozat felülvizsgálatát a kézhezvételtől számított 30 napon belül a Fővárosi Bíróságnak címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtható keresettel lehet kérni.

I n d o k o l á s

A Gazdasági Versenyhivatal annak vizsgálatára indított versenyfelügyeleti eljárást a Poligrupo Hungária Fogyasztói Csoport Szervező Zrt. ellen, hogy az eljárás alá vont tájékoztatási gyakorlata alkalmas volt-e a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) III. fejezete rendelkezéseinek a megsértésére.

I.

Az eljárás alá vont, a fogyasztói csoport egyes jellemzői

1. Az 1991-ben alakult, a Carion Holding Vagyonkezelő és Szolgáltató Rt. és egy magánszemély tulajdonában lévő eljárás alá vont fogyasztói csoportok szervezésével és működtetésével foglalkozik. Nettó árbevétele 2004-ben 205,7 millió forint volt.

2. A Magyarországon mintegy 15 éve megjelent fogyasztói csoportok jellemzője, hogy a tagok által havonta fizetett törlesztő részletekből a csoport a futamidőn belül lehetővé teszi a szerződésben rögzített ingó vagy ingatlan dolog megvásárlását.

A fogyasztói csoportot azzal a céllal hozzák létre, hogy meghatározott áruk tulajdonjogát az adott csoport egyes tagjai a csoport segítségével megszerezzék. A csoport tagjai vállalják, hogy meghatározott ideig meghatározott összeget fizetnek be havonta. A fogyasztói csoportokban való vásárlási forma ugyanakkor a hagyományos részletvásárlástól eltérő feltételeket teremt, mivel az áruhoz jutás nem az első részlet megfizetésével egyidejűleg történik meg. A szervező által rendszeresen megrendezett közgyűléseken megtartott sorsolásokon és/vagy előtörlesztés vállalása következtében dől el (ez utóbbi esetben annak alapján, hogy melyik tag vállalja a legtöbb még hátra lévő részlet esedékesség előtti megfizetését), hogy a csoport résztvevői közül az adott alkalommal kik jutnak hozzá a vásárlási joghoz (kiket illet meg a kedvezményezett minőség), mely tagok számára nyílik meg a lehetősége annak, hogy megvásárolják a meghatározott ingó vagy ingatlan dolgot.

A fogyasztói csoport tehát egy olyan sajátos, összetett konstrukció, amely egy speciális előtakarékosági formát kombinál a részletre történő vásárlással és szerencseelemet is magában foglal (azon fogyasztók esetében, akik a futamidő legelején jutnak pénzhez, az előtakarékosági jelleg háttérbe szorul).

A rendszer lényeges pontja a szerencseelem, amely nemcsak a sorsolással, hanem az előtörlesztés vállalásának lehetőségével összefüggésben is megmutatkozik, mivel nem ismert és nem befolyásolható a többi csoporttag előtörlesztés-vállalási hajlandósága. Nem számítható ki előre, hogy a vásárlói joghoz jutáshoz hány havi törlesztőrészlet felajánlása szükséges, e vonatkozásban még az azonos szerződéses értékű csoportoknál is nagy változatosságot figyelhető meg alkalmanként és csoportonként.

Amint az a Vj-1/2005. számú versenyfelügyeleti eljárásból ismert, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének véleménye szerint az előtörlesztés-vállalás lehetősége olyan helyzetbe hozza a csoporttagokat egymással szemben, hogy kedvezményezettként történő mielőbbi kiválasztásuk érdekében versenyezniük kell, ami a kevésbé fizetőképes csoporttag előre nem ismert, kiszámíthatatlan hátrSOROLÁSÁVAL járhat.

A fogyasztói csoportból a rendelkezésre álló 3-15 napos (az eljárás alá vont által szervezett csoportok esetében 15 napos) elállási időt leszámítva gyakorlatilag nem lehet úgy kilépni, hogy az a fogyasztó számára ne legyen hátrányos. Aki nem tudja vagy nem akarja a részleteket tovább fizetni, s még nem jutott az adott áruhoz, az a csoportból „kilép” vagy kizárják. Ez mindkét esetben azt jelenti, hogy csak a futamidő végén, költségekkel csökkentve, kamatmentesen jut az általa már befizetett összeg egy részéhez.

3. Jelenleg több vállalkozás foglalkozik fogyasztói csoportok szervezésével és működtetésével, így az eljárás alá vonton kívül a Carion Rt., a Promo Indra Rt., a Carat Marketing Rt., a Hungary Home Kft., az IGO Magyarország Kft., a Credit Center Kft., a MÓD Ingatlanrendszer Kft. stb.

A fogyasztói csoportok szervezését jellemzően széleskörű reklámozás kíséri.

A piacon megjelenő reklámokból megállapíthatóan a fogyasztói csoportokat szervező vállalkozások által megcélzott fogyasztók elsődlegesen azok, akik nem tudnak a piacon hitelhez jutni, illetve nem tudnak vásárolni a hitelintézetek által kedvezőtlenül megítélt hitelképességük miatt. Potenciális fogyasztóként jelentkeznek azok a fogyasztók, akiknek az igazolt jövedelme nem teszi lehetővé a banktól történő hitelfelvételt, akik nem rendelkeznek a hitelfelvételhez szükséges egyösszegű önerős megtakarítással, illetőleg a jelzáloghitel felvételéhez szükséges megfelelő értékű, saját

tulajdonú ingatlannal, valamint nem tudnak kezest, adóstársat állítani. Ez a fogyasztói kör a piacon az átlagosnál kiszolgáltatottabb helyzetben van, mivel a rendelkezésére álló döntési alternatívák száma csekély, választási lehetősége beszűkült, s mindez azt eredményezi, hogy ez a fogyasztói réteg érzékeny a reklámok nyújtotta tájékoztatásra.

4. A fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 55.§-ának i) pontjában kapott felhatalmazás alapján 2001-ben elfogadásra került a fogyasztói csoportok szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 186/2001. (X. 11.) Korm. rendelet, amely 2002. január 1-jén lépett volna hatályba. Ezt az időpontot a 325/2001. (XII. 29.) Korm. rendelet 2003. január 1-re, a 269/2002. (XII. 20.) Korm. rendelet 2004. július 1-re módosította, majd a 205/2004. (VI. 30.) Korm. rendelet a 186/2001. (X. 11.) Korm. rendeletet hatályon kívül helyezte.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXXIV. törvény 3.§-ának a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény módosításáról szóló 2004. évi XVI. törvény által beiktatott k) pontja értelmében a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének hatásköre kiterjed a fogyasztói csoportokról szóló külön jogszabály hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletére. A törvény által hivatkozott külön jogszabály még nem került elfogadásra.

5. Az eljárás alá vont 2002 és 2005 között az alábbiak szerint működtetett fogyasztói csoportokat:

2002-ben 45 csoport, ebből induló csoport 4, kifutó csoport 7,
2003-ban 40 csoport, ebből induló csoport 2, kifutó csoport 8,
2004-ben 33 csoport, ebből induló csoport 1, kifutó csoport 3,
2005-ben 30 csoport, ebből induló csoport 0, kifutó csoport 3.

A rövid távú futamidő 60-72 hónapig, a hosszú távú futamidő pedig 120-150 hónapig terjed. A csoportok létszáma a futamidő kétszerese. A megszerezni kívánt termék ingatlan, illetve gépkocsi lehet, melyek értékhatárai rövid távú futamidő esetén 1.500.000 Ft és 6.500.000 Ft közötti, hosszú távú futamidő esetén pedig 3.000.000 Ft és 16.000.000 Ft közötti.

Az eljárás alá vont az új ügyfelekkel kapcsolatos szerződéskötési tevékenységét a csökkenő érdeklődés miatt 2005 végén megszüntette. 2005 februárjában hitelközvetítési tevékenységbe kezdett, amelynek keretében közvetítésével a fogyasztók számára bankok, kockázatitőke-társaságok által ajánlott hitelek, finanszírozási konstrukciók válnak elérhetővé. A fogyasztó az eljárás alá vonttal szerződéses kapcsolatban álló bankok és más vállalkozások termékei közül választhat, s ezt követően az eljárás alá vont ügynökként (jutalék ellenében) közreműködik a sikeres kérelem benyújtásában.

6. A fogyasztó és az eljárás alá vont között létrejövő szerződés célja az ún. szándéknyilatkozatban meghatározott termék tulajdonjogának a szerződés elválaszthatatlan részét képező részvételi szabályzatban meghatározott módon, részletfizetéssel történő megszerzése.

A szerződés létrejötte a tag által kitöltött és benyújtott szándéknyilatkozaton alapszik (ezt megelőzően a fogyasztó aláír egy kérelmet, amelyben kijelenti, hogy tagja kíván lenni az eljárás alá vont által szervezett fogyasztói csoportok egyikének, illetve a fogyasztói csoportok célját, működését, az arra vonatkozó feltételeket megismerte). A szerződés és a szándéknyilatkozat egyaránt tartalmazza a fogyasztó azon nyilatkozatát, amely szerint a részvételi szabályzatot megismerte, megértette, elfogadta. A helyszínen a fogyasztók személyesen is információt kaphatnak az értékesítési munkatársaktól, illetőleg a szerződéskötések helyén rendelkezésre áll a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőség és az eljárás alá vont kezdeményezésére létrejött Vásárlói Rendszer Szervezők Magyarországi Szövetségének „Gyakorlati útmutató fogyasztói csoportok működéséhez” című kiadvány.

Az eljárás alá vont a fogyasztói csoport szervezőjeként arra vállal kötelezettséget, hogy működteti a fogyasztói csoportot, megtartja a sorsolásokat és a licitálásokat, majd a nyertesnek segítséget nyújt az általa kiválasztott termék megvásárlásához. Ez akként történik, hogy a nyertes kiválasztja a megvásárolandó terméket és a nyertes jogosultsága - annak összege mértékéig – az eljárás alá vont mint teljesítési segéd fizeti meg az ellenértéket.

7. A jogviszony létrejöttéhez kapcsolódóan a fogyasztó egyszeri regisztrációs díjat (2,00% + áfa) köteles megfizetni. A szándéknyilatkozat aláírásától számított 15 napon túl az egyszeri regisztrációs díjat kizárólag akkor jogosult visszakövetelni, ha az eljárás alá vont a regisztrációs díj befizetését követő 90 napon belül nem sorolja be valamely fogyasztói csoportba.

A havi törlesztőrészlet elemei a következők:

- alaprészlet (a megszerezni kívánt termék mindenkor aktuális szerződéses értékének és a hónapokban kifejezett futamidőnek a hányadosa)
- havonkénti megbízási díj
- kockázati életbiztosítás díja
- hitelfedezeti biztosítás díja

A hitelfedezeti biztosítás az eljárás alá vont meghatározása szerint a fogyasztói csoport tagjainak, mint személyösszességnek az egymás felé nyújtott, szolidaritáson alapuló fizetések biztosítéka. A hitelfedezeti biztosítási szerződés arra az esetre nyújt biztosítási fedezetet, amikor a csoporttag a jogosultság megszerzését és a vagyontárgy megvásárlását követően nem vagy nem szerződésszerűen tesz eleget havi részletfizetési kötelezettségének, s ezáltal a többi csoporttag jogosult összeghez való hozzájutását veszélyezteti. A hitelfedezeti biztosítás terhére kárkifizetés akkor történik, ha a fogyasztói csoport jogosultságot szerzett tagja nem tesz eleget fizetési kötelezettségének és vele szemben a követelés bármely okból behajthatatlanná válik (jogi személy tag felszámolás alá kerül, a kezes vagyontalanná válik, a zálogtárgy megsemmisül és nincs más vagyon sem, amit az adóstól le lehet foglalni).

A csoportos kockázati életbiztosítási szerződés az eljárás alá vont mint szerződő kötötte meg a biztosítóval. Biztosítási eseménynek minősül, ha a biztosított (a fogyasztói csoport tagja) a rá vonatkozó kockázatviselési idő alatt meghal. A biztosító ebben az esetben a halál időpontjában aktuális, az adott biztosítotttra vonatkozó biztosítási összeget, azaz a biztosítási esemény bekövetkeztekor még be nem fizetett, hátralévő teljes tartozást fizeti meg az eljárás alá vont mint kedvezményezett részére.

A kedvezményezettkénti kiválasztást/kisorsolást követően egyszeri, tulajdonszerzéshez kapcsolódó jutalékos megbízási díj is fizetendő, amely a megszerezni kívánt termék kiválasztását követően illeti meg a szervezőt, s mértéke a részvételi szabályzat szerint a jogosult érték maximum 4%-a+áfa, az eljárás alá vontelődása szerint ténylegesen 1,5-2%. Ezen túlmenően az eljárás alá vontnak joga van a csoporttag hátralékára készfizető kezesek kötelezettségvállalását, jelzálog-, illetve zálogszerződés megkötését, óvadékot, bankgaranciát stb. előírni.

8. Az eljárás alá vont által szervezett fogyasztói csoportokból kilépő, illetve kizárt tagok aránya igen magas (az arány pontos mértékét illetően üzleti titkot képez).

II.

Az eljárás alá vont vizsgált magatartása

9. Az eljárás alá vont az elmúlt években széleskörű reklámtevékenységet fejtett ki csoportszervező tevékenységével kapcsolatban.

10. Nyomtatott sajtóban megjelent reklámok

Az eljárás alá vont 2002-ben, 2003-ban és 2004-ben reklámokat tett közzé a nyomtatott sajtóban, a sajtótermékek változó körében (Vj-183/205/6.). A reklámok több országos, budapesti és vidéki lapban jelentek meg (Express, Szuperinfo, Üzleti 7, Bazár, Irányár, Esti Hírlap, Üzlet és Siker, Mai Hirdetés, Budapesti Piac, Vállalkozói Hírnök, Metró, Kisalföld, Vas Népe, Zalai Hírlap, Fejér Megyei Hírlap, helyi hirdetési magazinok stb.). A megjelenés gyakoriságát az adott lap adott időszakra vonatkozó megjelenési példányszáma határozta meg. Az eljárás alá vont elérhetőségeinek feltüntetése mellett a reklámok az alábbiakat tartalmazták:

10.1.

„ingatlanvásárlás építkezés felújítás bővítés beruházás nagy értékű gép- és berendezésvásárlás

Vásároljon ingatlant!

Ingatlanvásárlás vállalható részletekkel – 1,5 milliótól több 10 millió Ft-ig

3 000 000 Ft = 29 529 Ft/hó

7 000 000 Ft = 68 444 Ft/hó

10 000 000 Ft = 93 814 Ft/hó

önerő nélkül

adóstars nélkül

jövedelemigazolás nélkül

Egyeztessen időpontot, személyes tanácsadásunk ingyenes

Irodánkban részletesen tájékoztatjuk szerződési feltételeinkről”

10.2.

„ingatlanvásárlás építkezés felújítás bővítés beruházás nagy értékű gép- és berendezésvásárlás

Az Ön kezébe adjuk a megoldást, ha lakást akar venni, vállalkozást akar fejleszteni...

Szeretne önrész nélküli megoldást?

Szeretne adóstars nélküli megoldást?

Szeretne jövedelemigazolás nélküli megoldást?

Szeretne befogadó nyilatkozat nélküli megoldást?

Ha legalább egy igen válasza volt, hívja most: (06-40) .....

Nálunk a feltételek is Önt segítik!

Tanácsadóink tájékoztatják Önt a részletvásárlás szerződési feltételeiről.”

10.3.

„ingatlanvásárlás építkezés felújítás bővítés beruházás nagy értékű gép- és berendezésvásárlás

Hány helyen járt már azóta, mióta lakást akar venni, vállalkozást akar fejleszteni?

Elég egy telefon! Hívja most? .....

Mert nálunk a feltételek is Önt segítik, nemcsak a havi részletek!

jövedelemigazolás nélkül

önerő nélkül

adóstars nélkül

kezes nélkül

29 529 Ft/hó = 3 000 000 Ft

68 444 Ft/hó = 7 000 000 Ft

93 814 Ft/hó = 10 000 000 Ft

Tanácsadóink tájékoztatják Önt a részletvásárlás szerződési feltételeiről.”

10.4.

„Célpontban a Poligrupo Rt. vállalkozói programja

önerő nélkül

rugalmas futamidő

kamatmentesen

vállalható részletekkel

maximális biztonsággal

Ez a finanszírozás Önnek is elérhető.”

10.5.

„Lesz rá pénze!

(Lakás-, házvásárlás-, felújítás-, vállalkozás-, autó ... stb.)

Vállalható részletekkel Jövedelemigazolás nélkül Önerő nélkül Bárki igényelheti

Akció! 5 millió Ft 20% kedvezmény a regisztrációs díjból!

3 millió Ft = 29 333 Ft/hó

5 millió Ft = 48 888 Ft/hó

10 millió Ft = 93 816 Ft/hó

16 millió Ft = 145 878 Ft/hó”

10.6.

„Új és használt lakás..., vállalkozásfejlesztés, gép, berendezés...

2,4% kezelési költséggel részletre

Önerő nélkül. Reális fedezeti feltétellel. Vállalható részletekkel”

10.7.

„Finanszírozások 1 500 000-tól több 10 000 000 Ft-ig

A jövőben fejleszteni szeretné meglévő vállalkozását?

Pénzügyi forrásra lenne szüksége?

Minimálbér után adózik?

Nincs lehetősége banktól kölcsönt felvenni?

Vásárlásra kidolgozva”

10.8.

„Lesz rá pénze!
Nálunk az is kap, akinek szüksége van rá
Bárki igényelheti 1,5 milliótól több 10 millió Ft-ig
lakásvásárlásra, építésre, felújításra
telephelyek vásárlására, tartalék képzésére
Intézzé egyszerűen, főleges papírok nélkül!”

10.9.

„Törjön ki a hitelek labirintusából!
A bevezetés dátuma: 2002. 02. 01.
Új ajánlatunkkal
új feltételekkel, kedvezőbb részletekkel, még előnyösebben
Személyre szabott megoldások önrész nélkül, kezes nélkül, jövedelemigazolás nélkül,
kamatmentesen.
Megoldás maximális biztonsággal
például
4 millió Ft = 39 110 Ft/hó
8 millió Ft = 75 052 Ft/hó
16 millió Ft = 145 878 Ft/hó
Ügyfélszolgálati irodánkban részletesen tájékoztatjuk szerződési feltételeinkről.”

10.10.

„4 000 000 Ft
5 000 000 Ft
Vegyen belőle házat, lakást, nyaralót, telket”

11. Internet közzétett tájékoztatás

Az eljárás alá vont honlapja 2002 novemberétől érhető el, ez azonban csak az alapvető információkat tartalmazta az eljárás alá vonttal kapcsolatban. 2003 januárjában jött létre a honlap végleges formája, amely 2005 őszéig, bizonyítottan 2005. november 7-ig volt elérhető.

11.1.

„Cégünk a részvénytársasággá alakult Poligrupo Rt. fennállásának 13 éve alatt piaci körülmények között vált a lakásfinanszírozás (lakásvásárlás, építés, felújítás) harmadik pillérévé. Szolgáltatásunk a fenti fő tevékenységen túl alkalmas egyéb nagyértékű vagyontárgyak, fogyasztási cikkek, és vállalkozási beruházási eszközök, elérhető és törlesztéseiben vállalható részletfizetéssel történő csoportos vásárlásra is.

Ügyfélközpontúságunkat igazoló cégfilozófiánk:

Elérhetőség:

Szerződéseink, a hagyományos, elsősorban a kereskedelmi bankokra épülő hitellehetőségekkel szemben (beleértve az államilag támogatott megoldásokat is), a hazai viszonyokat maximálisan figyelembe vevő feltételei, alapvetően nem tartalmaznak kizáró elvárásokat. Mint például: jövedelemigazolás, kezesség, magyar állampolgárság, befogadói nyilatkozat, stb...

Vállalhatóság:

Havi részleteink mértéke, futamidőtől és szerződési értéktől függően, az átlagosan évi 3%-os költségtartalmával, amely magában foglalja a teljes biztonságot nyújtó kockázati- és

hitelfedezeti biztosításokat, jelentősen kedvezőbbek, még a kiemelt támogatású hitelek havi részleteinél is.

Értékállóság:

Fontos szempont, hogy minden szerződésünk, a futamidő alatt, a cél megvalósulásáig megőrizze vásárló értékét. Ennek eszköze, a piaci átlagos ár-érték változásokat évi három alkalommal figyelembe vevő, inflációkövetés. Előnye, hogy ezzel ügyfeleink számára inflációs nyereséget biztosítunk.

Biztonság:

Az alap garanciát jelentő eredményes és folyamatos 11 éves piaci jelenlét mellett meghatározó jelentőségűek, a szerződéseink részét képező kockázati élet-, és hitelfedezeti biztosítások. Ezek maximális személyes biztonságot nyújtanak az egyénileg szerződő ügyfeleinknek, és teljes körű működési biztonságot adnak az általuk alkotott vásárlói csoportoknak.”

11.2.

„Történeti áttekintés

Poligrupo cégtörténet

Több mint tíz éve, 1991. áprilisában alakult, az akkoriban túlnyomórészt portugál érdekeltségű Poligrupo, amely a mai napig az egyik piacvezető fogyasztói csoportokat szervező cég Magyarországon.

A cég - ami 2001, augusztus 6-i bejegyzéssel alakult át részvénytársasággá -, létjogosultságát piaci feltételek között igazolta, olyan élethelyzeteket tudott kezelni, amelyeket más eszközökkel nem tudtak volna megoldani ügyfeleik. Ezt mutatja az a tény, hogy az eddigi több mint 10 000 szerződéses partnere közül, napjainkig több mint 4 000 vásárló a közreműködésével valósította meg céljait, szerezte meg a célul kitűzött termék (főként ingatlan, építőanyag, de gépkocsi, gép, berendezés, stb.) tulajdonjogát.

Az eltelt több mint egy évtized alatt, a cég neve egybeforrt a hazai fogyasztói csoportok szervezésével és működtetésével, sokak számára a Poligrupo megnevezés egyet jelent a csoportos vásárlással.

Az elmúlt 10 évben változó piaci feltételek között is bizonyította létjogosultságát ez a vásárlási forma, amelyről bár sokan tudnak, de a benne rejlő lehetőségekkel jóval kevesebben élnek. A hazai piacon ezt a szolgáltatást kínáló két meghatározó cég a Carion Rt. és a Poligrupo Hungária Rt. jelenlegi, több mint 6 ezer ügyfelének szerződés állománya meghaladja a 20 milliárd forintot, ami, hatalmas értéke ellenére, csak töredéke a Magyarországon lakás megoldást keresők igényeinek.”

11.3.

„A 2001. május 7-i sajtótájékoztató anyagai” cím alatt

„Cégfilozófiák: elérhető, vállalható, értékálló!

A Poligrupo Rt-nél vásárolni kívánó ügyfelek a szerződést mindig konkrét, meghatározott termékre (ingatlan, építőanyag, gépkocsi, gép, berendezés; vállalkozásfejlesztés stb.) kötik, feltüntetve a termék főbb paramétereit, szerződéskori értékét és a választott futamidőt, ami 60 vagy 120 hónap lehet. Ezt elérhető módon tehetik úgy, hogy velük szemben nem fogalmazódnak meg az egyéb banki megoldásokhoz kötődő kirekesztő feltételek (jövedelemigazolás, kezes, adóstárs, befogadói nyilatkozat stb.). Az ügyfél szempontjából az is fontos, hogy nagy szerződéses érték esetén is törlesztéseiben vállalható havi részleteket biztosít ez a szolgáltatás, amit a mellékelt összehasonlító táblázat is bizonyít. Az értékállóság elve alapján, a cég a futamidő alatt folyamatosan figyelemmel kíséri az árváltozásokat és a szerződések értékét a változásoknak megfelelően, rendszeresen aktualizálja. Így a szerződés mindig megőrzi vásárlóerejét, és mivel az ügyfeleknek a

megnövekedett árból adódó havi részletkülönbözöteket nem kell visszamenőleg megfizetni, ez jelentős megtakarítást jelenthet számukra.”

11.4.

„A 2001. május 7-i sajtótájékoztató anyagai” cím alatt

„Állami szabályozás - Állami támogatás! Esélyegyenlőség a támogatások terén:
Várhatóan nyárra elkészül a rendelet, ami a betöltött piaci szerepének megfelelő helyet biztosít a csoportos vásárlásnak, ami kirekesztő feltételek nélkül, elérhető, és törlesztési részleteiben vállalható megoldást kínál azoknak az otthonteremtőknek, akiknek a céljai az eddig ismert általános módokon nem valósulhatnak meg. Ebben az összefüggésben fogalmazódik meg az a kérdés, ha valaki egyéb megoldások hiányában, lehetőségeit felismerve, a csoportos vásárlási forma előnyeit kihasználva kívánja lakásproblémáját megoldani, miért nem részesülhet olyan mértékű állami támogatásban, ami más esetben alanyi jogon megilleti? A mellékelt összehasonlító táblázatok sorai szerint a Poligrupo Kft, csoportos vásárlási rendszerében fizetendő havi részletek állami támogatás nélkül is alacsonyabbak a támogatott hitelszerződések havi törlesztő részleteinél. Ha hozzászámítjuk, a jelenlegi Poligrupo havi részletek csökkentésére, az azonos értékű és futamidejű hitelszerződéseknel felhasznált állami támogatások mennyiségét, akkor láthatóvá válik, hogy a havi kötelezettségek olyan mértékben csökkennek, amelyek már a társadalom széles rétegei számára teszik vállalhatóvá az ingatlancélok megvalósítását. Ezzel a csoportos vásárlás a bankok nyújtotta különböző hitellehetőségek, és a lakás-takarékpénztárak mellett, a lakásfinanszírozás 3. pillérévé válhat.”

11.5.

„A 2001. május 7-i sajtótájékoztató anyagai” cím alatt

„Lakás célú megtakarítás - Bérlakás program / Ifjúsági garzon, "Fecske-ház"
Amennyiben a csoportos vásárlói rendszerek keretein belül történő, előtakarékosagra épülő ingatlanvásárlási forma az állami szabályozást követően lakáscélú megtakarításnak minősülne, akkor az így megvalósuló ingatlan célokhoz is hozzárendelhetővé válna az egyéb formákban igénybe vehető állami támogatás.
Ez megkönnyítheti azoknak a családoknak is a végleges lakásmegoldását, akik a jelenlegi anyagi, illetve szociális helyzetüket tekintve saját lakástulajdonban nem gondolkozhatnak. Néhányuknak átmeneti megoldást jelent a Széchenyi-terv keretében beindított, központi és önkormányzati költségvetésből finanszírozott bérlakásépítés, amely kiegészül a fiatalok önálló életkezdését segítő ifjúsági garzon, illetve "Fecske-ház" programokkal. Gazdasági és szociálpolitikai érdek, hogy ezt a megoldást az igénybevevők ne tekintsék véglegesnek, és az erre a célra épített lakásállomány megőrizze lehető legnagyobb mobilitását, kiterjesztve ezzel a bérlakás program lehetőségeit. A csoportos vásárlói rendszerek, a fenti feltételek teljesülése esetén, megoldást kínálnak az önkormányzati lakásokban lakó előtakarékoságot vállalóknak, és a bérlakásokkal gazdálkodó önkormányzatoknak is, mivel az ingatlanvásárlás a csoportos vásárlási rendszeren belül, a bentlakásra meghatározott futamidő alatt biztosan megtörténik, de a saját erő bevonásával előre is hozható.”

11.6.

A honlapon elérhető volt a 150, illetve 120 hónapos törlesztéssel vásárolható ingatlan árlistája, valamint a 72, illetve 60 hónapos törlesztéssel vásárolható termék árlistája, ahol ismertetésre került a szerződéses érték, az egyszeri regisztrációs díj és a havi részlet, a megbízási díj az életbiztosítási díjak mértéke, az esetleges kedvezmények.

12. Az eljárás alá vont csoportszervezői tevékenységével kapcsolatban 2005-ben kifejtett tevékenysége nem ismert. Ebben az évben a nyomtatott sajtóban a hitelközvetítési tevékenységgel összefüggésben jelentetett meg reklámokat, amely tájékoztatás nem képezi tárgyát a jelen eljárásnak.

III.

A vizsgálati jelentés

13. A vizsgálati jelentés megállapította, sem a honlapon sem a hirdetésekben nem található meg a fogyasztói csoport lényeges elemeinek összefoglalása, a sajtóhirdetésekben egyáltalán nincsen szó fogyasztói csoportokról, sem konkrétan, sem utalás formájában. Kiemelte, a havi részletek számszerűsítése az egyes reklámokban, valamint a honlapon még erőteljesebben utal a konstrukció hiteljellegére. Megjegyezte, egyes reklámokban megjelenik a futamidő rugalmasságának ígérete, egyes hirdetések pedig a pénzhezjutás gyorsaságára utalnak.

14. A honlap hitelhez hasonlítja a fogyasztói csoport-tagságot, az utóbbit jobbnak, kedvezőbbnek tüntetve fel, anélkül, hogy kiderülne a két konstrukció alapvető különbsége. A honlapból az derül ki, hogy a szerződés tárgya konkrét meghatározott termék (ingó vagy ingatlan), holott a szerződés valódi tárgya a fogyasztói csoportba való belépés. A honlap szerint a konstrukció költségtartalma 3%, melyben benne van a kötelezően fizetendő hitelfedezeti biztosítás díja, holott ezt az összeget külön kell megfizetnie a csoporttagnak. A vizsgáló azt is kifogásolta, hogy a honlap szerint a hitelfedezeti biztosítás teljes személyes garanciát nyújt, mivel a csoport tagjává váló fogyasztó egy még nem létező, bizonyos esetekben a jövőben sem folyósított hitelnek a hitelfedezeti biztosítását fizeti hónapról-hónapra, illetőleg a teljesítési segédként a csoportszervezők által átadott összeg fogalmilag nem hitel.

15. A vizsgáló kiemelte, a sajtóhirdetések a hitelekhez kapcsolódó fogalomkészlettel operálnak („igénylés”, „részletek”, „jövedelemigazolás”, „önerő”, „kezes”, „adóstars”, „kamat”).

16. A vizsgáló szerint az eljárás alá vont magatartásának jogsértő jellege abból fakad, hogy az egyes hirdetések szó szerint ugyan valós állításokat tartalmaznak, a szolgáltatás lényeges elemeinek elhallgatása következtében azonban a fogyasztó tévesen értelmezheti azokat. A vizsgáló álláspontja szerint a honlapon az eljárás alá vontnak lehetősége lett volna az általa nyújtott szolgáltatás részletes, annak minden lényeges elemére kiterjedő tájékoztatót közzétenni, ehelyett azonban csak hiányos, a konstrukció megértését nem segítő, megtévesztő részleteket közölt a fogyasztói csoportokról. A nyomtatott sajtóban megjelent, a hitelek szókészletét használó reklámjai a vizsgáló álláspontja szerint szintén alkalmasak voltak a fogyasztók megtévesztésére.

17. A vizsgáló a jogsértés megállapítását, a jogsértő magatartás folytatásától történő eltiltást és bírság kiszabását indítványozta.

IV. Az eljárás alá vont védekezése

18. Az eljárás alá vont előadta, a fogyasztói csoport szervezésével foglalkozó vállalkozásokkal kapcsolatos, több mint egy évtizedes bírói gyakorlat egyértelműen arra az álláspontra helyezkedik, hogy a fogyasztók tájékoztatása messzemenőig megfelelő a konstrukcióról, s a fogyasztók bírnak felelősséggel döntésükért.

Az ügyfelei által hozzá benyújtott panaszokkal kapcsolatban ismertette, azok általában két okra vezethetők vissza:

- bár az ügyfelek tisztában vannak azzal, hogy a szerződésben vállalt futamidőn belül juthatnak hozzá a kívánt vagyontárgyhoz, egy idő után türelmetlenné válnak és reklamációjukban a vásárlási jogosultság megszerzésével kapcsolatos konkrét időpont megjelölését kérik,
- ha az ügyfél eláll a szerződéstől, illetve fizetési kötelezettségének elmulasztása miatt a fogyasztói csoportból kizárják, akkor a rendszer önfinanszírozó jellegéből adódóan a befizetett havi részletek költségekkel csökkentett része csak a csoport megszűnését követően kerül megfizetésre kamatmentesen.

Az eljárás alá vont hangsúlyozta, a panaszosokat minden esetben megfelelően tájékoztatja. Ismertette, hogy a panaszos levelek száma az elmúlt években csökkenő tendenciát mutatott, havonta 5-6 darab ilyen jellegű levelet kap.

19. Kiemelte, az általa alkalmazott konstrukció mindenben megfelel a vonatkozó - bár hatályba nem lépett - kormányrendelet igen szigorú előírásainak.

20. Az eljárás alá vont álláspontja szerint a vizsgált reklámokat nem lehet a szerződéskötési folyamatot, az ügyfél tájékozódási lehetőségeinek egészét figyelmen kívül hagyva értékelni.

A fogyasztó tájékoztatása, tájékozódása egy folyamat, amelynek része a reklám. A reklám rövid figyelemfelhívásra alkalmas intézmény, amely ha tartalmazná mindazokat az elemeket, amelyeket a Gazdasági Versenyhivatal hiányol, el is vesztené figyelemfelhívó funkcióját, a reklám által célzott ügyfél elveszítené érdeklődését, elveszne a részletek között. A Gazdasági Versenyhivatal azt várná el a fogyasztói csoportot szervező cégektől, hogy olyan reklámot tegyenek közzé, amely alapvetően alkalmatlan célja elérésére, tehát gazdaságilag öngyilkos politikát folytassanak. Megjegyezte, sem az elektronikus, sem az írott médiában nincs olyan reklám, amely az adott szolgáltatás igénybevételének részletes feltételeit, kockázatait, a szerződés nemteljesítésének következményeit a Gazdasági Versenyhivatal által megkívánt tartalommal jelenítené meg.

Az ügyfél a reklámból tudomást szerez az eljárás alá vont által alkalmazott vásárlási konstrukcióról, annak felhasználási lehetőségeiről. Amennyiben a figyelmét egyáltalán megragadja a hirdetés, úgy a hirdetésben közölt telefonszámon vagy személyesen tud érdeklődni a konstrukció részleteiről, melynek során minden részletre kiterjedő tájékoztatást kap az ügyletről. Ezt követően még mindig módjában áll kijelenteni - ahogy nagyon sokan meg is teszik -, hogy nem kíván szerződést kötni. A szerződés megkötését megelőzően az eljárás alá vont munkatársaitól minden olyan kérdésre, amelyet megválaszolni szükségesnek tart, felvilágosítást kap. A felvilágosítás aláírását követően kerül sor az ügyfél részéről az ajánlattételre (a szándéknyilatkozat aláírására), amelynek feltétele, hogy minden szerződéses dokumentációt - különösen a Részvételi Szabályzatot és szerződést áttekintsen, értelmezzen és aláírjon. Mindezek után, a kötelező erejű szándéknyilatkozat megtételét követően további 15 nap áll rendelkezésére, hogy a fentiek szerinti körülmények és alapos eljárás ellenére elálljon a szerződéstől minden további jogkövetkezmény és fizetési konzekvencia nélkül.

21. Az eljárás alá vont szerint a vizsgálat és a Versenytanács előzetes álláspontja egy, az eljárás alá vonttal szembeni negatív prekoncepció alapszik és hangulatkeltési elemeket tartalmaz a későbbi eljárásokhoz. A Gazdasági Versenyhivatal álláspontjának kialakításában nem hivatkozhat mintegy jogforrásként a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletére, amely semmiféle jogkörrel nem bír és jelenleg sem bír a fogyasztói csoportokat illetően. Kiemelte, a jelenlegi infláció mellett a járulékos költségek figyelembevételével is számottevően olcsóbb a konstrukció az ügyfél számára, mint számos banki kölcsön és a fogyasztói csoportban való részvétel sokkal egyszerűbb és méltányosabb feltételekkel történik, mint egy banki hitelnyújtás. A rendszerben rejlő pénzügyi előny a később terméket szerző ügyfelek számára, hogy az inflációkövetéses értékelés csak a mindenkor aktuális törlesztőrészletet érinti, visszamenőleges hatálya nincs, viszont a szerződéses érték emelkedik, aki tehát később jut jogosultsághoz (a futamidő második felében), az jóval kisebb összeget fizet be összességében alaprészletként, mint amekkora összegű jogosultsághoz jut.

Megjegyezte, a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete és annak jogelődei kizárták hatáskörüket a fogyasztói csoport szervező tevékenységet illetően, mivel ezt a tevékenységet mint speciális részletvételi formát jellemezték. A részletre történő vásárlásnak ugyanakkor okszerű sajátja, hogy a vevő részéről elő-, illetve utótörlesztés történik és mivel tartozása áll fenn harmadik személy - a jelen esetben a fogyasztói csoport mint személyösszeség felé, ebből következően megjelennek bizonyos, a hitelkonstrukciókban alkalmazott szerződéses elemek is.

22. Nem értett egyet azzal a megállapítással, amely szerint a fogyasztói csoportból nem lehet kilépni az elállási idő elteltét követően anélkül, hogy az a fogyasztó számára ne lenne hátrányos. A fogyasztói csoport az önfinanszírozás elvén alapszik. Ebből következően a fogyasztói csoport tagja nem kerül hátrányos helyzetbe, mert az általa vállalt kötelezettség és szolidaritás elvének érvényesülése alapján tisztában van azzal, hogy az általa befizetett alaprészleteket a fogyasztói csoport többi, arra jogosultságot szerzett tagja által vásárolt termékek vételárának megfizetéséhez használja fel a csoport (a szervező cég csak teljesítési segédként jár el!) és ennek megfelelően a visszafizetésre csak és kizárólag azért nincs mód, mert mindaddig, ameddig a fogyasztói csoport szerződésszerűen teljesítő tagjai részére a csoport eleget tesz szerződéses kötelezettségeinek, nem képződik pénzügyi alap a visszafizetésre. Hátrányosan pedig csak az járhat, akinek terhére a feltételek módosulnak azt követően, hogy alapos megfontolás után szerződést kötött és attól még a rendelkezésére álló számottevő időtartam alatt sem állt el.

23. Előadta, a honlap nem része a fogyasztó tájékoztatásának, tájékozódásának. A honlap elérhetőségét nem reklámozta, tehát ahhoz kizárólag olyan személy fér hozzá, aki célirányosan a honlapot kereste fel. A honlap bevonása az eljárásba teljes mértékben alaptalan és indokolatlan volt.

Hangsúlyozta, a honlapról nem lehet önkényesen kiemelni részleteket, amelyek egyébként maguk támasztják alá, az eljárás alá vont teljes körű tájékoztatást adott arról, hogy fogyasztói csoportokat szervez (vö. „amely a mai napig az egyik piacvezető fogyasztói csoportokat szervező cég Magyarországon”), s a fogyasztói csoport „vásárlási forma” (okszzerűen nem kölcsön). A dokumentumok egyértelműen rögzítik azt is, hogy konkrét termék vásárlására kötik a felek a szerződést, tehát nem kölcsönszerződésről van szó. A kiemelt bekezdésekben használt kifejezések, szóösszetételek („vásárlás,” „vásárlóerő” stb.) egyértelműen cáfolják azokat feltételezéseket, melyek szerint hitelkonstrukcióra való utalásról lett volna, mivel ezek a fogalmak az adásvétel intézményéhez kapcsolódnak.

A honlapon közöltek megfelelnek a valóságnak és nem tévesztik meg a fogyasztót. Ezen túl a honlap létrehozására, tartalmának meghatározására jogszabály kötelezettséget nem ír elő, a honlap külön reklámozása nem történt meg, így az, hogy a honlap milyen tartalommal készül el, az sem versenyjogilag, sem egyéb jogi szempontból nem értékelhető kategóriába tartozik.

24. A honlapnak a fogyasztói csoportok szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 186/2001. (X. 11.) Korm. rendeletre történő utalásával összefüggésben felhívta a figyelmet arra, hogy annak közlése a végül hatályba nem lépett kormányrendelet elfogadását megelőzően történt, tehát megfelelt a valóságnak. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló 1999. évi CXXII. törvény megfogalmazza azt az elvárást, hogy jogszabály határozza meg a fogyasztói csoport szervezési tevékenységet és az azzal kapcsolatos felügyeletet, tehát a jogszabályi szabályozás előírt volta jelenleg is a valóságnak megfelelő közlés. A kifogásolt közlésből pedig az is kitűnik, hogy nem létezik hatályos jogi szabályozás („várhatóan nyárra elkészül az a rendelet”), a jövő idejű megfogalmazásból pedig egyértelmű, hogy a szabályozás nem létezik, tehát az ilyen személyek arra sem következtetnek, hogy „egy jogszabályok által részletesen szabályozott szolgáltatást” kínálna az eljárás alá vont.

25. Előadta, az előzetes álláspont visszásságát, önellentmondásos, megalapozatlan voltát a legjobban talán az a megállapítás tárja fel, amely úgy fogalmaz, hogy „az egyes hirdetések szó szerint ugyan valós állításokat tartalmaznak”. A Tptv. hivatkozott törvényhelyének magyarázata és a vonatkozó gyakorlat egyértelműen rögzíti hogy a tájékoztatásnak objektíve kell alkalmasnak lennie a fogyasztó megtévesztésére. Ebből következően hamis az az érvelés, mely szerint a szolgáltatás lényeges elemeinek elhallgatása miatt azokat a fogyasztó tévesen értelmezheti.

Kifogásolta a Tptv. 9.§-ára történő hivatkozást, amelynek megfogalmazása („a használt kifejezések” okszerűen az aktív cselekvést, a közlést, s nem pedig az elhallgatást jelöli meg olyan magatartásként, amely egyáltalán vizsgálható versenyjogilag. Hangsúlyozta, ha a hirdetés valós, úgy a vállalkozás felelőssége nem áll fenn és fogalmilag kizárt a fogyasztó megtévesztése.

26. Aláhúzta, a fogyasztói csoport szervezésével foglalkozó vállalkozások minden esetben maradéktalanul teljesítették kötelezettségeiket a szerződészerűen eljáró ügyfelekkel szemben, ezzel szemben a bankok közül jó néhány ment tönkre és hagyott maga mögött százmilliárdos károkat. Sajátos módon a Gazdasági Versenyhivatal mégsem rója a bankok terhére, hogy hirdetéseikben nem tüntetik fel ennek veszélyét és az ebből eredő kockázatot.

27. Felhívta a figyelmet arra, hogy a vásárlás valóban konkrét termékre történik, azonban fajlagos áru esetén van mód már a szerződésben a konkrét típus megjelölésére, ingatlan esetén okszerűen annak egyedi voltára figyelemmel a kiválasztás folyamata a jogosulttá válást követően kezdődik. Erre vonatkozóan a Részvételi Szabályzat szintén igen részletes útmutatást ad. Az a tény azonban, hogy a termék konkrétan - autó, ingatlan, tartós fogyasztási eszköz - meg van jelölve, megfelel a honlapon történt közlésnek, a szerződésnek a tárgya pedig a fogyasztói csoportban részvétel útján a termék megszerzése.

28. A hitelfedezeti biztosítással kapcsolatosan előadta, az arra szolgál, hogy amennyiben valamelyik, már jogosultságot szerzett csoporttag nem tesz eleget fizetési kötelezettségeinek és vele szemben a követelés behajthatatlanná válik (a zálogtárgy megsemmisül, egyéb végrehajtási igényre figyelemmel nem nyújt elégséges fedezetet, az adósnak nincs megfelelő egyéb vagyona, a kezesek fizetéképtelenek stb.), akkor a biztosító fizeti a törlesztőrészeket a fizetéképtelenné vált tag helyett. A biztosítóval kötött megállapodás alapján amikor a nemteljesítő taggal szemben megindul a követelés behajtására az eljárás, akkor megkezd a fizetést kárelőlegként és a tagtól behajtott követelésből a kifizetett kárelőleg visszafizetése történik. Ha a követelés részben vagy egészben behajthatatlanná válik, akkor kárkifizetés történik, beszámítva a kifizetett előlegeket. Ennek a rendszernek a fenntartása nem az eljárás alá vont érdeke, hanem valamennyi csoporttagé, mert ez biztosítja végső soron, hogy a jogosultságot szerző tagok vásárlásaihoz szükséges, az egyébként a csoporttagok befizetéseiből képződő pénzalap folyamatosan rendelkezésre álljon. Ha ez a rendszer nem lenne, a nemfizető tagokkal szemben nem érvényesíthető követelésekből hiányzó befizetések felborítanák a fogyasztói csoport pénzügyi egyensúlyát és azt eredményezné, hogy egyes csoporttagok nem jutnának hozzá az általuk kiválasztott termékhez.

Az eljárás alá vont előadása szerint tévedés az a megállapítás, hogy az eljárás alá vont lenne a biztosítás kedvezményezettje (ha az „eljárás alá vont” alatt a nemteljesítő tag értendő) - a kedvezményezett a fogyasztói csoport, akinek pénzügyi egyensúlya ekként marad fenn.

A kockázati életbiztosítással összefüggésben előadta hogy kedvezményezetteknek a fogyasztói csoport tagjának az örökösei minősülnek, akik helyett a biztosító kifizeti a teljes hátralékot a fogyasztói csoport felé.

Az eljárás alá vont által közöltek maradéktalanul megfelelnek a valóságnak: ez a rendszer nyújt maximális biztonságot minden egyénileg szerződő ügyfélnek, hogy akkor is hozzájut szerződés szerű teljesítése esetén az általa kiválasztott termékhez, ha a többi csoporttag közül egyesek nem teljesítik kötelezettségeiket és ez a biztosítás hiányában sikertelen behajtás esetén a pénzügyi fedezet hiányát eredményezné. Az pedig, hogy a biztosító ezt a szolgáltatást - éppen a csoportos működés és a szolidaritás elve alapján - akként nyújtja, hogy valamennyi tag fizeti a biztosított érték töredékét kitevő díjat, az Állami Biztosításfelügyelet által jóváhagyott üzleti koncepció, amely nemcsak jogilag, de erkölcsileg is indokolt, figyelemmel a fogyasztói csoportban érvényesülő szolidaritás és önfinanszírozás elvére.

29. Az eljárás alá vont felhívta a figyelmet a Vj-57/1995. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozat megállapításaira, így arra, hogy „az eljárás alá vont Kft. által írásban kiadott működési szabályzat, illetve a tényleges tevékenysége során gyakorolt információátadás és felvilágosítás együttesen megfelelő módon tájékoztatják és eligazítják a fogyasztókat. Így összességében a vásárlói klubok szervezésével és működtetésével kapcsolatos tevékenysége a fogyasztók megtévesztésére nem alkalmas.”

30. Az eljárás alá vont a Versenytanács előzetes álláspontjára adott észrevételeiben sérelmezte, hogy a vizsgálati eljárás során igen részletes szóbeli és írásbeli előadásait a Versenytanács hat sorban foglalta össze.

31. Az eljárás alá vont jogsértés hiányában kérte a versenyfelügyeleti eljárás megszüntetését.

V. Jogi háttér

32. A Tpv. 8.§-a (1) bekezdésének első mondata szerint tilos a gazdasági versenyben a fogyasztókat megtéveszteni. Ugyanezen cikk (2) bekezdésének a) pontja értelmében a fogyasztók megtévesztésének minősül, ha az áru ára, lényeges tulajdonsága - így különösen összetétele, használata, az egészségre és a környezetre gyakorolt hatása, valamint kezelése, továbbá az áru eredete, származási helye, beszerzési forrása vagy módja - tekintetében valótlan tény vagy valós tény megtévesztésre alkalmas módon állítanak, az árut megtévesztésre alkalmas árujelzővel látják el, vagy az áru lényeges tulajdonságairól bármilyen más, megtévesztésre alkalmas tájékoztatást adnak.

A Tpv. 9.§-a szerint a használt kifejezéseknek a mindennapi életben, illetőleg a szakmában elfogadott általános jelentése az irányadó annak megállapításánál, hogy a tájékoztatás a fogyasztók megtévesztésére alkalmas-e.

A Tpv. 77.§-a (1) bekezdésének d) és f) pontja értelmében az eljáró versenytanács határozatában megállapíthatja a magatartás törvénybe ütközését, illetve megtilthatja a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatását.

Az eljáró versenytanács a Tpvt. 78.§-ának (1) bekezdése alapján bírságot szabhat ki azzal szemben, aki a Tpvt. rendelkezéseit megsérti. A bírság összege legfeljebb a vállalkozás előző üzleti évben elért nettó árbevételének tíz százaléka lehet. A (2) bekezdés szerint a bírság összegét az eset összes körülményeire - így különösen a jogsérelem súlyára, a jogsértő állapot időtartamára, a jogsértéssel elért előnyre, a jogsértő felek piaci helyzetére, a magatartás felróhatóságára, az eljárást segítő együttműködő magatartására, a törvénybe ütköző magatartás ismételt tanúsítására - tekintettel kell meghatározni. A jogsérelem súlyát különösen a gazdasági verseny veszélyeztetettségének foka, a fogyasztói érdekek sérelmének köre, kiterjedtsége alapozhatja meg.

VI.

A Versenytanács döntése

33. A jelen eljárás vizsgálat által meghatározott iránya nem a fogyasztói csoportok működésének versenyjogi megítélése, hanem az eljárás alá vont fogyasztói csoportok szervezésével kapcsolatban a nyomtatott sajtóban megjelent reklámok és az internet útján a fogyasztók irányában megvalósított tájékoztatási gyakorlatának az értékelése volt. Ennek megfelelően a Versenytanács nem vizsgálta az eljárás alá vontnak a hitelközvetítői tevékenységgel kapcsolatos tájékoztatási gyakorlatát. A versenyfelügyeleti eljárás természetesen nem terjedt ki a fogyasztói csoportba belépő fogyasztóval létrejött jogviszony polgári jogi kérdéseire sem, így nem volt releváns az eljárás alá vontnak a polgári jogi vitákkal kapcsolatos bírói gyakorlatra történő hivatkozása (18. pont), de az sem, hogy a szerződések miként kerültek teljesítésre (26. pont). A jelen, a Tpvt. előírásainak betartását vizsgáló eljárásban nem bírt relevanciával az eljárás alá vont azon védekezése sem (19. pont), hogy az általa alkalmazott konstrukció mindenben megfelel a fogyasztói csoportok szervezésére és működésére vonatkozó részletes szabályokról szóló 186/2001. (X. 11.) Korm. rendelet előírásainak, amely jogszabály egyébként sem lépett hatályba.

34. A Tpvt. a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartások tilalmazásával a gazdasági versenyt oly módon óvja, hogy nem engedi tisztességtelenül befolyásolni a fogyasztói döntés mechanizmusát. A tisztességtelen befolyásolás kihat vagy kihathat a fogyasztók versenytársak, illetve az azonos vagy egymást ésszerűen helyettesítő termékek közötti választásának a folyamatára, s ezáltal a verseny alakulására.

35. Amint azt az eljárás alá vont is előadta, a fogyasztó tájékoztatása, tájékozódása egy folyamat, amelynek része a reklám (20. pont).

A versenyjogi relevanciával bíró fogyasztói döntés folyamatának nemcsak az egészét, hanem egyes szakaszait is védi a Tpvt. a maga eszközeivel. Ez a folyamat a figyelemfelhívást is magában foglalja, s a fogyasztók megtévesztésének tilalma már e szakasszal kapcsolatban is érvényesülést kíván. Már maga a figyelemfelhívás sem lehet tisztességtelen (annak megjegyzésével, hogy ami reklámszakmai szempontból jó, hatásos megoldás, az versenyjogi szempontból elfogadhatatlan lehet). Nemcsak az olyan magatartás jogellenes, amely kizárólagosan meghatározza a fogyasztó döntését, hanem minden olyan magatartás, amely érdemben kihatással van a folyamatra - ideértve a figyelem felkeltését is versenyjogilag értékelhető módon.

Ez a megközelítés tükröződik magában a Tpvt. III. fejezetének a címében is, amely nem a fogyasztói döntések tisztességtelen *meghatározásának*, hanem a fogyasztói döntések tisztességtelen *befolyásolásának* tilalmáról beszél. Ezt fogalmazta meg a Legfelsőbb Bíróóság is Kf.II. 39.104/2000/3. számú ítéletében, amikor megállapította, hogy a Tpvt. III. fejezetébe nemcsak az a

tisztességtelen reklámtevékenység ütközik, amelyik a fogyasztók döntési szabadságát megszünteti, hanem az is, amely azt csökkenti.

A Versenytanács kiemeli továbbá, versenyjogi értelemben vett figyelemfelhívó reklámról akkor lehet beszélni, ha a reklám nem bocsátkozik részletes tájékoztatásba. Nem lehet szó figyelemfelhívó reklámról, ha abban megjelenik a termék egy vagy több lényeges tulajdonsága. A versenyfelügyeleti eljárás során vizsgált eljárás alá vonti tájékoztatások ez utóbbi kategóriába tartoznak, így azok nem minősülnek versenyjogi értelemben vett figyelemfelhívó reklámnak. Az eljárás alá vont reklámjai kétségtelenül alkalmasak voltak a fogyasztói döntés befolyásolására, amelyet önmagában az a tény is igazol, hogy az eljárás alá vont folyamatosan szükségesnek tartotta a reklámok közzétételét.

36. A Versenytanács hangsúlyozza, nem az az elvárása, hogy a reklám az adott szolgáltatás igénybevételéhez megkötendő szerződés valamennyi feltételét ismertesse. A reklámokkal szembeni alapvető elvárást ugyanakkor minden vállalkozásnak teljesíteni-e kell: a reklám legyen igaz és pontos, valós képet adjon az adott szolgáltatásról. Az eljárás alá vont reklámjai nem tettek eleget ennek a követelménynek.

A Tpv. nemcsak a valótlan, hanem a hiányos tartalmú tájékoztatást is tilalmazza, húzta alá a Fővárosi Bíróság a Vj-247/1995. számú ügyben hozott 2.K. 31.493/1996/7. számú ítéletében. A Legfelsőbb Bíróság szerint a fogyasztók megtévesztése nemcsak aktív tényállítással, hanem a termék egyes tulajdonságainak elhallgatásával is megvalósulhat [Kf.II. 39.908/2001/5. számú ítélet, (Vj-168/1998.).] azaz a jogsértés azzal is elkövethető, ha az árut forgalomba hozó vállalkozás az áru lényeges tulajdonságát elhallgatja, s ezáltal hiányos tájékoztatást ad [Kfv.X. 39.924/2002/8. (Vj-137/1998.)].

A vállalkozás által közzétett reklám természetéből adódóan igyekszik a termék előnyös tulajdonságait kiemelni. Az ilyen valós adatokat tartalmazó és előnyös tulajdonságokat kiemelő reklám is lehet azonban félrevezető, ha elhallgat olyan adatokat, amely a közölt tulajdonságok értelmezéséhez elengedhetetlenül szükséges, állapította meg a Legfelsőbb Bíróság a Vj-125/1996. számú ügyben hozott Kf.II. 27.254/1998/5. számú ítéletében.

Megállapítható tehát, hogy a jogsértés valamely lényeges körülmény elhallgatásával, hiányos tájékoztatással, illetőleg - amint azt a Tpv. 8.§-a (2) bekezdésének a) pontja egyértelműen leszögezi – valós tény megtévesztésre alkalmas módon történő állításával is megvalósítható, ezért nem fogadható el az eljárás alá vont 25. pontban ismertetett védekezése.

Versenyjogi szempontból csak az áru, a szolgáltatás lényeges tulajdonságára vonatkozó, piaci hatást kiváltani képes tájékoztatásoknak van jelentősége. Az áruk, a szolgáltatások lényeges tulajdonságait a Tpv. 8.§-a csak példálódzóan sorolja fel, így azok köre, meghatározása a konkrét árutól, szolgáltatástól függően változhat. Az a tulajdonság minősül versenyjogilag lényegesnek, amelynek jelentősége lehet a fogyasztók áruválasztása szempontjából. A jelen esetben az eljárás alá vont szolgáltatásának mibenléte, ezen belül a csoportbeli részvétel, a folyósítás feltételei nyilvánvalóan lényeges tulajdonságok.

Megjegyzi a Versenytanács, különösen fontos a fogyasztók igaz, pontos, valóságnak megfelelő tájékoztatása azon szolgáltatások esetében, ahol a felek közötti kölcsönös bizalomnak kiemelkedő szerepe van a szolgáltatások sajátosságaiból, illetve a felek közötti jogviszony tartós jellegéből adódóan.

37. Megvalósul a fogyasztók megtévesztése bármilyen, a megtévesztésre objektíve alkalmas magatartással. A versenyjogi sérelem már a jogsértő fogyasztói tájékoztatás közreadásával bekövetkezik, így akkor is, ha utóbb mód van a teljes körű valós információ megismerésére, a Tpv.

ugyanis a fogyasztók tisztességtelen befolyásolására alkalmas tájékoztatást tilalmazza, e sérelem pedig a jogsértő információk közreadásával befejeződik, amint azt a Fővárosi Bíróság a Vj-200/1999. számú ügyben hozott 2.K. 33.533/2000/2. számú ítéletében megállapította. A Fővárosi Bíróság a Vj-119/1998. számú ügyben hozott 2.K. 30.735/1999/2. számú ítéletében azt is megállapította, veszélyes vizekre vezet az az álláspont, hogy lényeges kérdésben is adottnak kell venni a fogyasztók információ-kiegészítési képességét, mert ezzel a vállalkozást terhelő tisztességes tájékoztatási kötelezettség helyett, a szakmailag nem képzett fogyasztóra hárulna át a felelősség.

38. A fogyasztói döntések tisztességtelen befolyásolását tiltó rendelkezéseknek nem tényállási eleme sem a fogyasztóknak okozott sérelem megvalósítása, sem a fogyasztói panaszok rendelkezésre állása. A jogsértő magatartás megvalósításához tehát nincs szükség a megtévesztés bekövetkezését megállapító konkrét fogyasztói panaszra. A jogsértés megállapíthatósága kapcsán a fogyasztói panaszok léte vagy hiánya nem bír jelentőséggel, mivel fogyasztói panaszok hiányában is tanúsítható a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartás.

Mindazonáltal a Versenytanács megjegyzi, az eljárás alá vonthoz benyújtott (a 18. pontban ismertetett) panaszok azt jelzik, hogy a fogyasztók egy része még a szerződés megkötését követően sincsenek tisztában a konstrukció alapvető szabályaival.

Ugyancsak az eljárás alá vont által megvalósított tájékoztatás (amelynek részét képezik a nyomtatott sajtóban megjelent reklámok és az internet is) hiányosságaira utal a fogyasztói csoportból kilépők és kizártak igen magas aránya is.

39. A nyomtatott sajtóban megjelent reklámokkal kapcsolatban a Versenytanács megállapította, az eljárás alá vont reklámtevékenysége alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére. Miközben az eljárás alá vont arra hivatkozik, hogy az ügyfél a reklámból tudomást szerez az általa alkalmazott vásárlási konstrukcióról és annak felhasználási lehetőségeiről (20. pont), a reklámok éppen az eljárás alá vont által alkalmazott konstrukció vonatkozásában adtak megtévesztésre alkalmas tájékoztatást.

Az eljárás alá vont reklámjainak összehatása alapján a fogyasztó arra a következtetésre juthatott, hogy az eljárás alá vont pénzügyi szolgáltatást kínál, s szolgáltatásának igénybevétele esetén (a reklámok jelentős része szerint kezes és jövedelemigazolás nélkül, illetve ingatlanfedezetre) a fogyasztó azonnal hozzájuthat az általa igényelt összeghez. Mindezt megerősítette a felvehető összeg és az ezután havonta fizetendő összeg szerepeltetése a reklámokban, a részletvásárlásra utalás, a fogyasztók által a hitelezés köréből ismert fogalmak alkalmazása.

A Versenytanács tehát nem egyszerűen hiányos tájékoztatást ró az eljárás alá vont terhére, hanem azt, hogy amit állított, az alkalmas volt a fogyasztók megtévesztésére. Ez ugyanakkor egyben szükségszerűen azt is jelenti a jelen esetben, hogy az eljárás alá vont által közzétett reklámok nem tájékoztatták a fogyasztókat arról, hogy az eljárás alá vont fogyasztói csoportok szervezésével foglalkozik, amelyek esetében egyfajta sajátos „belső hitelezés” történik a fogyasztói csoport tagjai között, miközben az eljárás alá vont ténylegesen nem rendelkezik a reklámokban feltüntetett összegekkel, illetve nem áll kapcsolatban olyan más vállalkozással, amely rendelkezne ezekkel az összegekkel és kész lenne azokat a fogyasztók rendelkezésére bocsátani. Miközben például az eljárás alá vont előadása szerint is a konstrukció „okszzerű sajátja, hogy a vevő részéről elő-, illetve utótörlesztés történik” (21. pont), a reklámtevékenységben ez a körülmény nem jelenik meg. A reklámok alapján a fogyasztó számára nem azonosítható be, hogy az eljárás alá vont egy fogyasztói csoportok szervezésével foglalkozó vállalkozás, s ennek megfelelő szolgáltatást kínál ügyfeleinek. Az eljárás alá vont a reklámokban a sajátos „belső hitelezés” konkrét megvalósulásával kapcsolatban álló szerencseelem létére semmilyen formában sem tett utalást. A reklámok alapján a fogyasztóban fel sem merülhetett, hogy a kívánt összeghez sorsolás útján vagy előtörlesztés-vállalással, adott esetben akár 120 vagy 150 hónap múlva juthat hozzá a kívánt termékhez.

40. Az eljárás alá vont az interneten közzétett tájékoztatásokban ugyan szerepeltette a fogyasztói csoport”, „vásárlói csoport”, „csoportos vásárlás” kifejezéseket, azonban a Versenytanács megítélése szerint ez a tájékoztatásban nem hangsúlyosan megjelenő közlés nem volt alkalmas a fogyasztók ténylegesen tájékoztatására a szolgáltatás valódi tartalmáról. A fogyasztóknak szóló közlések terjedelmi korlátainak áthidalását lehetővé tevő interneten közzétett tájékoztatás – hasonlóan a nyomtatott sajtóban megjelent reklámokhoz - nem informálta a fogyasztókat az eljárás alá vont által kínált konstrukció sajátosságairól (a fogyasztói csoport tagjai között egyfajta „belső hitelezésről”, a szerencseelem létéről), s a fogyasztóban fel sem merülhetett, hogy a kívánt összeghez sorsolás útján vagy előtörlesztés-vállalással, adott esetben több év elteltével vásárolhatja meg a kívánt terméket.

A Versenytanács nem tudta elfogadni az eljárás alá vont azon védekezését, amely szerint a honlap nem része a fogyasztó tájékoztatásának, tájékozódásának, kiemelve, hogy a honlap elérhetőségét nem reklámozta (23. pont). Az internetes honlapot számos célra alkalmazhatja egy vállalkozás, ugyanakkor nyilvánvaló, hogy az internetes megjelenés egyik célja az új fogyasztókat szerzése. Az eljárás alá vont internetes honlapja is részét képezi a fogyasztók tájékoztatásának, a fogyasztói döntések eljárás alá vont általi befolyásolásának, s ezáltal versenyjogi értékelés tárgya lehet.

41. Az eljárás alá vont az interneten még 2005 novemberében is közzétette „A 2001. május 7-i sajtótájékoztató anyagai” cím alatt az arról való tájékoztatást, hogy „várhatóan nyárra elkészül a rendelet, ami a betöltött piaci szerepének megfelelő helyet biztosít a csoportos vásárlásnak”, utalva a 186/2001. (X. 11.) Korm. rendeletre, arra a jogszabályra, amelyet a 205/2004. (VI. 30.) Korm. rendelet hatályon kívül helyezett.

Az eljárás alá vont nem tájékoztatta a fogyasztókat arról, hogy ez a 2001 májusában beharangozott jogszabály nem lépett hatályba, így a fogyasztó arra a következtetésre juthatott, 2001 nyarán elfogadásra került a rendelet és az hatályba is lépett. A fogyasztókban a tájékoztatás azt a képzetet keltette, hogy egy külön rendelet által részletesen szabályozott szolgáltatást kínál az eljárás alá vont, amely alkalmas volt arra, hogy tisztességtelen módon növelje a fogyasztók eljárás alá vonttal szembeni bizalmát.

Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács nem osztotta az eljárás alá vont által ezzel kapcsolatban előadottakat (24. pont).

42. Az eljárás alá vont internetes honlapján arról adott tájékoztatást, hogy a fogyasztó által fizetendő havi részlet költségtartalma átlagosan évi 3%.

A fogyasztók által megfizetendő összegek mértékére vonatkozó adatokból megállapíthatóan ez az állítás nem felel meg a valóságnak (egyszeri regisztrációs díj: a szerződéses érték 2%-a+áfa; a tulajdonszerzéshez kapcsolódó jutalékos megbízási díj: a részvételi szabályzat szerint a jogosult érték maximum 4%-a+áfa, az eljárás alá vontelőadása szerint ténylegesen 1,5-2%-a; kockázati életbiztosítás díja: 2,55%; hitelfedezeti életbiztosítás díja: 4,50%; illetve a havonta fizetendő megbízási díj, amely a havi részlet jelentős részét képezi).

43. Az interneten elhelyezett tájékoztatás szerint „a Poligrupo Rt-nél vásárolni kívánó ügyfelek a szerződést mindig konkrét, meghatározott termékre (ingatlan, építőanyag, gépkocsi, gép, berendezés; vállalkozásfejlesztés stb.) kötik”.

A Versenytanács megítélése szerint az interneten adott tájékoztatás e vonatkozásban is a fogyasztók megtévesztésére alkalmas tájékoztatás egészébe illeszkedik, mivel azt a látszatot kelti, mintha a szerződést valóban egy konkrét termékre (pl. egy adott konkrét ingatlanra) kötnék meg, s nem egy

termékkategóriára (ingatlan, gépkocsi stb.), ezzel is azt a látszatot erősítve, hogy a fogyasztó azonnal hozzájuthat a kívánt konkrét termék megvásárlásához szükséges pénzeszeghez.

44. Az eljárás alá vont internetes honlapja szerint a szerződések részét képező kockázati élet- és hitelfedezeti biztosítások maximális személyes biztonságot nyújtanak az egyénileg szerződő ügyfeleknek.

A Versenytanács nem vitatja, hogy a valamely személy adósságához kapcsolódó ún. hitelfedezeti biztosítás, illetőleg kockázati életbiztosítás alkalmas az adósi pozícióval kapcsolatos egyes kockázatok kezelésére, egyrészt a hitelező irányában (az adós halála esetén, illetőleg a nem fizetés egyes eseteiben is hozzájuthat követeléséhez), másrészt az adós (illetve örökösei) irányában (az adós fizetéképtelensége, halála stb. esetén a biztosító teljesít a hitelező részére az adós, illetőleg örökösei helyett). Az interneten közzétett tájékoztatásban az ügyfelek személyes biztonsága kerül előtérbe, amely a fogyasztó számára (éppen azért, mert az eljárás alá vont által az interneten megvalósított tájékoztatás nem tért ki a fogyasztói csoportok működésének sajátosságaira, a fogyasztói csoport tagjai között egyfajta „belső hitelezésre”, a szerencseelem léte) az adós irányában megjelenő előnyt állítja előtérbe, azaz azt, hogy a biztosítások révén a biztosítási szerződésben meghatározott esetekben a biztosító teljesít a hitelező részére az adós, illetőleg örökösei helyett.

A hitelfedezeti biztosítás ugyanakkor elsősorban nem az adós, hanem a hitelező érdekét szolgálja. Amint azt az eljárás alá vont ismertette, a hitelfedezeti biztosítási szerződés terhére kárkifizetés akkor történik, ha a fogyasztói csoport jogosultságot szerzett tagja nem tesz eleget fizetési kötelezettségének és vele szemben a követelés bármely okból behajthatatlanná válik (jogi személy tag felszámolás alá kerül, a kezes vagyontalanná válik, a zálogtárgy megsemmisül és nincs más vagyon sem, amit az adóstól le lehet foglalni). Amikor a nemteljesítő taggal szemben megindul a követelés behajtására az eljárás, akkor megkezdődik a fizetést kárelőlegként és a tagtól behajtott követelésből a kifizetett kárelőleg visszafizetése történik, s ha a követelés részben vagy egészben behajthatatlanná válik, akkor kárkifizetés történik, beszámítva a kifizetett előlegeket. Eljárás alá vont nyilatkozatából megállapíthatóan ha fogyasztó nem tesz eleget fizetési kötelezettségének, akkor nem az történik, hogy a biztosító fizeti a törlesztőrészeket, hiszen a biztosító teljesítését megelőzően az eljárás alá vont közvetlenül a fogyasztóval szemben léphet fel.

E biztosítási konstrukció esetén az sem szolgálja a fogyasztók „maximális személyes biztonságát”, hogy a hitelfedezeti életbiztosítás már a csoporttagság elejétől kezdve kell fizetni, miközben a fogyasztó csak később, esetleg 150 hónap múlva lesz a fogyasztói csoport jogosultja. A biztosítási díj mértékében nem jelenik meg ez a körülmény, noha a biztosító tényleges kockázatvállalása az adott fogyasztó vonatkozásában csak a jogosultság megszerzését követően kezdődik, amely tagonként eltérő (csak 2-2 tagnak azonos). A hitelfedezeti életbiztosítással kapcsolatban az a körülmény sem hagyható figyelmen kívül, hogy a fogyasztók igen magas százaléka kerül kizárásra a csoportból vagy lép ki abból, s így esetükben tényleges kockázatvállalásról nem is lehet beszélni.

Mindkét biztosítás esetében bizonytalanságot okoz az a körülmény, hogy a fogyasztók számára az eljárás alá vont nem nyújt hitelt, a csoporton belül egyfajta „belső hitelezés” történik – a biztosítások kedvezményezettje ugyanakkor az eljárás alá vont, azonban a részvételi szabályzat arra vonatkozóan rendelkezést nem tartalmaz, hogy a csoportszervező eljárás alá vont mint a biztosítási szerződések kedvezményezettje részére a biztosító által teljesített kifizetés felhasználása miként történik.

Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács megítélése szerint nem felel a valóságnak az a internetes honlapon közzétett tájékoztatás, amely szerint a kockázati élet- és hitelfedezeti biztosítások maximális személyes biztonságot nyújtanak az egyénileg szerződő ügyfeleknek.

Megjegyzi a Versenytanács, az eljárás alá vont védekezésének biztosításokkal kapcsolatos része (28. pont), illetve a tárgyaláson általa előadottak több ponton nem voltak összhangban a biztosítási közjogi és magánjogi előírásokkal. A Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény 560.§-ának (1) bekezdése meghatározza, hogy ki lehet kedvezményezett, azaz a biztosító kinek teljesít a biztosítási esemény bekövetkezését követően, s a Versenytanács rendelkezésére álló formanyomtatványon egyértelműen rögzítésre kerül, hogy a szerződő és a kedvezményezett az eljárás alá vont. Ugyancsak nem pontos az arra történő hivatkozás, hogy az Állami Biztosításfelügyelet mint a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének jogelődje bármilyen „üzleti koncepciót” jóváhagyhatott volna, s különösen nem az eljárás alá vont részére, figyelemmel az állami biztosításfelügyeletről szóló 56/1986. (XII. 10.) MT rendelet, a biztosítóintézetekről és a biztosítási tevékenységről szóló 1995. évi XCVI. törvény, illetőleg a biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló 2003. évi LX. törvény biztosítási termékek engedélyezésével, illetőleg ellenőrzésével kapcsolatos előírásaira.

45. Az eljárás alá vont egyes nyomtatott sajtóban közzétett reklámjaiban megjelenik az általa kínált szolgáltatásnak (a reklámok által sugalltan: pénzügyi szolgáltatásnak) a kereskedelmi bankok által hagyományosan nyújtott hitelekkel történő összevetése, hangsúlyozva saját szolgáltatásának előnyös voltát [a kereskedelmi bankok által e hagyományos hitelezés kapcsán előírt feltételek (önerő, adóstárs, jövedelemigazolás stb.) hiányának hangsúlyozása, a banki kölcsön felvétele lehetőségének korlátozott voltára történő utalás], de ez - az államilag támogatott hitelszerződésekkel való összehasonlítással együtt - megjelenik az interneten megvalósított tájékoztatásban is. Ez rámutat arra, hogy az eljárás alá vont magatartásra nemcsak a fogyasztói csoportokat szervező és működtető vállalkozások piacán fejtette ki hatását, hanem a szomszédos piacokon (így például a banki hitelezés piacán) is.

A gazdasági reklámtevékenységről szóló 1997. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: Grtv.) 2.§-ának o) pontja szerint összehasonlító reklám az olyan reklám, amely közvetve vagy közvetlenül felismerhetővé teszi a reklámozóéval azonos vagy ahhoz hasonló tevékenységet folytató más vállalkozást, vagy a más vállalkozás által előállított forgalmazott vagy bemutatott, a reklámban szereplő áruval azonos vagy ahhoz hasonló rendeltetésű árut.

A szolgáltatásokat (árakat), vállalkozásokat összehasonlító reklámok kiemelkedő jelentőséggel bírnak a fogyasztók tájékozottsága szempontjából, mivel a fogyasztókat mentesíthetik a piaci tájékozódás egyes terhei alól, elősegítik, hogy a fogyasztók megfelelő piaci áttekintéssel rendelkezzenek, ezzel a vállalkozások közötti versenyt is élénkítve. Az ilyen, adott esetben objektívként jelentkező információkat, adatokat tartalmazó és ennek révén a fogyasztók számára az átlagosnál nagyobb meggyőző hatást gyakorló reklámok ugyanakkor olyan veszélyeket is magukban rejtnek, amelyek különleges jogszabályi rendelkezések meghozatalát teszik szükségessé, amelyeket a Grtv. tartalmaz.

A Grtv. 2.§-ának o) pontjában szereplő meghatározásra figyelemmel megállapítható, hogy a törvény szerinti összehasonlító reklámról csak abban az esetben beszélhetünk, ha a reklám közvetlenül vagy közvetve, de a fogyasztó számára egyértelműen felismerhetővé tesz egy másik vállalkozást vagy egy másik szolgáltatást (árut). Ennek hiányában a reklám nem minősül a Grtv. szerinti összehasonlító reklámnak, legfeljebb csak olyan összehasonlítást tartalmazó reklámnak, amely valamennyi versenytárral, versenyző termékkel szemben fogalmazza meg állításait.

A jelen esetben az eljárás alá vont tájékoztatásai nem minősülnek a Grtv. szerinti összehasonlító reklámnak, mivel sem közvetlenül, sem közvetve nem tesznek a fogyasztó számára egyértelműen felismerhetővé egy másik vállalkozást vagy egy másik szolgáltatást (árut). Általános jelleggel közvetítik azt az üzenetet, hogy az eljárás alá vont pénzügyi szolgáltatása kedvezőbb lehetőséget kínál a fogyasztók számára a kereskedelmi bankok által nyújtott hagyományos szolgáltatásoknál. A fogyasztók tisztességtelen befolyásolásának elkerülése érdekében az ilyen jellegű összevetéseknél is

követelményként fogalmazódik meg a tárgyilagos, pontos tájékoztatás, amely az eljárás alá vont részéről nem valósult meg, mivel az eljárás alá vont nem adott tájékoztatást a szolgáltatások közötti lényeges, a fogyasztó által vállalt kockázat szempontjából alapvető különbségekről, így különösen arról, hogy míg a kereskedelmi bankok esetén a hitelezett összeg felvétele után (és a kívánt célra történő felhasználását követően) kell a hitel törlesztését megkezdeni, addig a reklámokban feltüntetett összegekkel ténylegesen nem rendelkező eljárás alá vont által szervezett fogyasztói csoportok esetén lehetséges, hogy a fogyasztó csak az általa teljesített havi befizetések megkezdése (és az egyéb költségek vállalása) után akár 150 hónappal később jut az ígért összeghez, illetőleg az adott vagyontárgyhoz, s a konkrét időpontot illetően a sorsolás, valamint a többi csoporttag előtörlesztés vállalási készsége és képessége kapcsán megmutatózó (a fogyasztó által nem befolyásolható) szerencsének nagy szerepe van.

A Versenytanács utal a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének a Vj-1/2005. számú versenyfelügyeleti eljárásból ismert véleményére, amely szerint a fogyasztói csoportot szervezők a bankkölcsönnél egyszerűbb és olcsóbb termékként árulják szolgáltatásukat, amely azonban nem felel meg a valóságnak. Az ingatlanszerzésre alakuló fogyasztói csoportok kapcsán a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete megjegyezte, ezen az úton az ügyfelek ma már sokkal hátrányosabb feltételekkel juthatnak ingatlanhoz, mintha azt bankkölcsönből finanszíroznák. A Versenytanács megjegyzi, ezt támasztja alá az is, hogy az eljárás alá vont által szervezett fogyasztói csoportok száma folyamatosan csökkent, s 2005 végétől az eljárás alá vont meg is szüntette az új ügyfelekkel kapcsolatos szerződéskötési tevékenységét.

46. Az eljárás alá vont védekezésében nem értett egyet azzal a megállapítással, amely szerint a fogyasztói csoportból nem lehet kilépni az elállási idő elteltét követően anélkül, hogy az a fogyasztó számára ne lenne hátrányos (22. pont). A Versenytanács megjegyzi, az adott, a fogyasztói csoportból kilépő vagy onnan kizárt fogyasztó oldalán jelentkező hátrány egyértelműen következik abból, hogy - amint azt az eljárás alá vont ismertette - a befizetett havi részletek költségekkel csökkentett része csak a csoport megszűnését követően (a megszűnésétől számított 90 napon belül) kerül megfizetésre kamatmentesen. Tekintettel a 7. pontban elvégzett számításra ez jelentős anyagi veszteséget jelenthet a fogyasztó számára.

47. Figyelemmel a fentiekre a Versenytanács megállapította, hogy az eljárás alá vont a 2002-2005. években fogyasztói csoport szervező, működtető tevékenységét a fogyasztók megtévesztésére alkalmas magatartással népszerűsítette, megsértve a Tptv. 8.§-a (2) bekezdésének a) pontját.

Kiemeli a Versenytanács, a közléssel már elkövetett versenyjogszerűtlen piaci tájékoztatást jogszerűvé nem teszi és a versenyjogi felelősség alól felmentést nem ad az utólagos felvilágosítás biztosítása a fogyasztók számára. A reklámoknak önmagukban igaz képet kell adniuk a kínált szolgáltatás lényeges tulajdonságairól. Ez a jelen esetben kiemelkedően fontos, mivel a fogyasztói csoportok működése nem közismert, a tevékenység mibenléte jogilag nem tisztázott, s ezzel - amint azt az eljárás alá vont által ismertett panaszok is igazolják - a fogyasztói csoportba belépett fogyasztók még a szerződéskötés után sincsenek tisztában.

48. A Versenytanács rendelkezésére álló adatok szerint az eljárás alá vont a fogyasztói csoportok szervezésével kapcsolatban kifejtett jogsértő magatartását jelenleg nem tanúsítja, így nem volt szükséges a törvény rendelkezéseibe ütköző magatartás további folytatásának Tptv. 77.§-a (1) bekezdésének f) pontja alapján történő megtiltása. Ha az eljárás alá vont ismételtan tanúsítaná a jogsértő magatartást, akkor az egy újabb versenyfelügyeleti eljárás keretében lenne elbírálható.

49. Az eljárás alá vont 10.5. pontban ismertett reklámjában megjelent az akció tartásáról történő tájékoztatás.

A vállalkozások gyakorta élnek a vásárlásösztönzés, vagyis a vásárlók érdeklődésének adott vállalkozás, illetve termék irányában történő felkeltését szolgáló marketingtevékenység lehetőségével. A vásárlásösztönzés eszközeivel, így különösen akciókkal a vállalkozások képesek befolyást gyakorolni a fogyasztók magatartására, a különböző vállalkozások és termékek közötti választás kapcsán meghozott döntéseikre. Maga az akció, illetőleg az erről való tájékoztatás a fogyasztói érdeklődés növelésével, a fogyasztók vásárlásra ösztönzésével jár.

A vásárlásösztönzés eszközeinek tisztességes alkalmazásáért a vállalkozások versenyjogilag is értékelhető felelősséggel tartoznak. A vásárlásösztönzési eszközökkel élő vállalkozások nemcsak az akció jelentette előnyöket élvezik, hanem viselniük kell az akció megszervezésével és lebonyolításával, illetőleg az akcióról való tájékoztatással járó felelősséget is. Eleget kell tenniük azon elvárásnak, hogy az akcióról való tájékoztatásra a tisztesség követelményei szerint, a versenyjogi előírások tiszteletben tartásával kerüljön sor, így például az akció tényleges kedvezményt nyújtson a fogyasztók számára.

A jelen esetben a vizsgálat nem tárt a Versenytanács elé olyan adatokat, amelyből megállapítható lenne, hogy az akcióra történő utalás tisztességes vagy tisztességtelen módon történt-e, így e vonatkozásban a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján versenyjogi probléma nem volt azonosítható.

50. A Versenytanács bírságot szabott ki az eljárás alá vonttal szemben. A bírság összegét a Versenytanács a Tptv. 78.§-ának (2) bekezdésében meghatározott szempontok alapján határozta meg.

A Versenytanács figyelemmel volt

- az eljárás alá vont által kifejtett reklámtevékenység igen kiterjedt voltára (több száz reklám jelent meg több lapban),
- a jogsértő magatartás tanúsításának több évet felölelő időtartamára,
- az ezáltal elért fogyasztók széles körére,
- a reklámok megjelenítése kapcsán felmerült (üzleti titkot képező) költségek mértékére,
- a szolgáltatás bizalmi jellegére,
- arra, hogy az eljárás alá vont az egyik piacvezető a fogyasztói csoportok szervezésének és működtetésének piacán.

A Versenytanács súlyosbító körülményként vette figyelembe, hogy az eljárás alá vont tevékenységének meghatározó eleme, a fogyasztókkal való kapcsolatfelvétel alapja a reklámtevékenység, amely vonatkozásában általános jelleggel nyert megállapítást, hogy annak tanúsítására a fogyasztók megtevesztésére alkalmas módon került sor.

A Versenytanács a felróhatóság körében súlyosbító körülményként vette figyelembe, hogy a fogyasztói csoportok szervezésével és működtetésével 1991 óta foglalkozó eljárás alá vont előtt ismert volt, hogy a fogyasztói csoportokból kilépő és azokból kizárt fogyasztók aránya igen magas, s így fokozottan elvárható, hogy igaz és pontos reklámokkal befolyásolják a fogyasztói döntéseket.

A Versenytanács tekintettel volt arra is, a Legfelsőbb Bíróság korábban több alkalommal rámutatott arra, a bírság kiszabásának célja az, hogy a vállalkozásokat visszatartsa a tisztességtelen piaci magatartástól és egyúttal megteremtse a gazdasági verseny tisztességét. Ez a cél pedig csak olyan mértékű bírsággal valósítható meg, amely a versenyjogsértést megvalósító vállalkozónak érezhető megterhelést jelentő anyagi hátrányt okoz (Kf.III. 27.599/1995/3.), s olyan összegű, amely az eljárás alá vontat és más vállalkozást hasonló magatartástól visszatarthat (Kf.I. 25.217/1993/3. és Kf.II. 27.096/1995/4.).

VII. Egyéb kérdések

51. Az eljárás alá vont védekezésében hivatkozott a Vj-57/1995. számú versenyfelügyeleti eljárásban hozott határozatra (29. pont), amely ugyanakkor a jelen esetben nem tekinthető relevánsnak. A Vj-57/1995. versenyfelügyeleti eljárás azért indult meg, mert a kérelmező sérelmezte a Promo-Indra Consorcio Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. működési szabályzatának több, a licitálással és a licitáláson nyertes fogyasztót terhelő hátralévő törlesztőrészek összegű megfizetésére vonatkozó pontját. A Versenytanács e körben alakította ki álláspontját. A jelen esetben ugyanakkor az eljárás alá vont nyomtatott sajtóban megjelent reklámjai és az interneten közzétett tájékoztatásai képezik az eljárás tárgyát.

52. Az eljárás alá vont a Versenytanács előzetes álláspontjára adott észrevételeiben sérelmezte, hogy a vizsgálati eljárás során igen részletes szóbeli és írásbeli előadásait a Versenytanács hat sorban foglalta össze (30. pont). A Versenytanács előzetes álláspontjának kialakítása során részleteiben is figyelembe vette az eljárás alá vont előadottakat, amelyek elsősorban a tényállás megállapítása körben kerültek megjelenítésre. Az eljárás alá vont ugyanakkor az általa közzétett reklámokkal, illetőleg az internetes honlappal kapcsolatban érdemben a tényközléseken kívül egyebet nem adott elő, így e vonatkozásban nem volt mit megjeleníteni az előzetes álláspontban.

53. A határozat elleni jogorvoslati jogot a Tptv. 83.§-ának (1) bekezdése biztosítja.

Budapest, 2006. március 23.